

MARIE TEREZIE

TCHYNĚ EVROPY

motto

Mirka
Zlatníková

ZNÁTE
Z TELEVIZNÍ
OBRAZOVKY

Marie Terezie Tchyně Evropy

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

motto

Mirka Zlatníková

Marie Terezie: Tchyně Evropy – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

motto

MARIE
TEREZIE

TCHYNĚ EVROPY

Mirka
Zlatníková

Praha 2021

© Mirka Zlatníková, 2021

© Lucie Konečná, 2021

Cover photography © Nina Pak / Trevillion Images

ISBN tištěné verze 978-80-267-2165-9

ISBN e-knihy 978-80-267-2179-6 (1. zveřejnění, 2021) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-267-2180-2 (1. zveřejnění, 2021) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-267-2178-9 (1. zveřejnění, 2021) (ePDF)

PROLOG

Vídeň, 1762

Arcivévodkyně Marie Terezie si na mateřství nesmírně zakládala. Co se týče počtu těhotenství, byla evropská královská premiantka. Dvacetkrát byla samodruhá, porodila šestnáct dětí a vychovala dvanáct. Čtyři z nich si Bůh vzal už jako malé.

Těm dvanácti se věnovala, jak nejlépe uměla. Osobně dohlížela na jejich učební osnovy. Každé ráno měla schůzku s vychovateli, aby jim poradila, ve kterém předmětu přidat, co změnit a jaké výchovné metody uplatňovat.

Josef, následník trůnu, měl program dopodrobna naplánovaný od 6.45 do 18.30, vyjma nedělí. Když se proti tomu asi v šesti letech vzbouřil, sešvihala ho bičíkem. Hrabě Tarouca se nad tím pohoršoval, nic takového se prý na žádném z evropských dvorů nedělá. Marie však věděla svoje... Podle toho to také

na královských dvorech vypadá! Jeden rozmazlenec větší než druhý!

Pečlivě dbala i na výživu svých dětí. Platil pro ně vojenský stravovací řád doktora van Swietenena. Pravidelně jedly ryby. Dokonce i vzpurnou Johanu, která si vymýšlela kdejaké výmluvy, k tomu donutila. Mís-to zákusků směly jen ovoce, a to ještě příležitostně.

Denně si musely mýt ruce a ústa a jednou týdně nohy. Dvakrát týdně jim lékař čistil zuby.

Bez odmlouvání se musely účastnit všech oficiálních událostí a ceremonií, jakkoli dlouhé a nudné byly.

Děti směly být přítomny, když hrála na hudební nástroje, a snídat a večeřet u stolu s ní a Františkem Štěpánem, což bylo v porovnání s jinými evropskými dvory, kde děti vídaly rodiče jen při slavnostních příležitostech, a ještě z dálky, velmi neobyčejné.

Každoročně nechávala malovat portréty celé rodiny a v Hofburgu pak tyto obrazy zaujímaly čestné místo.

Jako dobrá matka s dětmi každý rok secvičila divadelní představení, která pak odehrála před celým dvorem. Nikoho z dvořanů tudíž nemohlo napadnout, že se za důkladnou péčí, kterou jim věnuje, skrývá nedostatek lásky.

Všechny její city patřily Františku Štěpánovi. I teď, když už měla na krku čtyři křížky, její pravidelný měsíční cyklus se zastavil a pleť povadla, milovala svého manžela stejně vroucně a vášnivě jako v den svatby. Vyjma Mimmi, jejího anděla, který se narodil ve stej-

ný den jako ona a od kolíbký se usmíval, na žádného dalšího člena rodiny její láska nezbyla.

Nevyčítala si to, ba právě naopak.

Díky tomu mohla na svoje potomky pohlížet s odstupem. Zatímco František Štěpán je všechny miloval až příliš nekriticky, ona si byla vědoma jejich předností i slabostí. Bez zbytečných ohledů mohla uskutečnit plány, které s nimi měla.

Dnes ráno seděla v čele stolu a hrdě si je prohlížela. Dvanáct královských synů a dcer. Všichni způsobně snídají a pomáhají jeden druhému. Pouze Josefa, následníka trůnu, obsluhují číšníci. Josef sedí v křesle stejně jako ona a František, ostatní mají obyčejné židle.

Cinkla lžičkou o šálek a děti okamžitě ztichly. Zpozorněl i František, který ve své noční čepičce a županu zíral do novin jako každé ráno.

„Milé děti, jste tím nejdůležitějším, co habsburská říše má,“ začala obřadně. „Zatímco celá Evropa řinčí zbraněmi a bojuje o zámořské kolonie, my na to půjdeme jinak. Šťastné Rakousko se začne zasubovat!“

Některé děti úžasem otevřely ústa, jiné na Marii hleděly s napětím. Zasubovat? Jak to máti myslí?

Jen Mimmi se ničemu nedivila. Matčina obřadnost a otcova ležérnost ji inspirovaly, aby pod stolem začala kreslit jejich karikatury. Jak jen si ti dva byli nepodobní! Uhel a papíry nosila stále s sebou. Malování jí dělalo stejnou radost jako popichování rodičů, sourozenců a dvořanů, a nutno říct, že na oboje měla velký

talent. Bratři ji milovali a sestry na ni žárlily. Byla tak málo habsburská a tak velmi lotrinská, jak jen to šlo. Po otci zdědila modré oči, tmavé vlasy, odzbrojující úsměv a nekonečnou radost ze života. Po matce, zdálo se, vůbec nic.

„A kdo se začne zasubovat?“ zeptal se patnáctiletý Leopold a přistrčil číšníkovi prázdný šálek, aby mu dolil čaj. Číšník se zarazil. Dobře věděl, že má za úkol obsluhovat pouze nejstaršího Josefa, ovšem pokud by mu následník trůnu dal pokyn, ať bratrovi nalije, udělal by to.

Josef byl však na svoje privilegia háklivý. Stejně jako žádného sourozence nenechal nikdy sednout do svého pohodlného křesla, nedovolil ani, aby byl Leopoldovi nalit čaj. Udělal zamítavé gesto a číšník se vzdálil.

Mimmi si s Leopoldem vyměnila pohled. V tom, že je Josef nesnesitelný namyšlený spratek, byli vzácně zajedno.

„Společně s hrabětem Kounicem jsme vám vybrali ty nejlepší evropské partie,“ pokračovala Marie.

„Koho mně?“ vyzvídala Líza. Byla o rok starší než Mimmi a na rozdíl od ní klasická kráska.

„Nejdříve musí výběr schválit váš otec,“ řekla Marie, aby Františka vtáhla do diskuze.

„Ráda bych se vdala co nejdřív,“ zdůraznila Líza, jako by snad u stolu někdo nevěděl, jak moc po tom touží. Doufala, že sňatkem získá kýženou vážnost. Zatím byla u dvora považována sice za krásnou, ale hloupou.

„Až dostaneš do své krásné hlavinky nějaké užitečné vědomosti, Lízo,“ řekl jí otec, což ovšem nebyla pravda. Marie Terezie neváhala s jejím sňatkem kvůli nedostatku vzdělání. S její krásou lícitovala.

„Jim taky?“ zeptala se Mimmi a ukázala na skupinku mladších sourozenců. Josefa s Johanou, které bez sebe neudělaly ani krok, se začaly pubertálně hihňat, vzhledem k dobrému vychování si však přitom držely kapesníčky před ústy.

Sedmiletá Tonča chvíli předstírala zájem, pak to ale nevydržela. Měla něco schovaného pod stolem. Vzápětí se o to něco začala přetahovat s Maxmiliánem.

Následník trůnu vstal, založil si ruce za záda a krokem, který považoval za důstojný, se vydal k nim. Odhrnul ubrus a našel křečka. Pištící zvíře chytil za ocas a zdvihl tak vysoko, aby na něj Tonča nedosáhla.

„Toto je hrubé porušení pravidel dobrého chování. Měla byste Tonču potrestat, mamá,“ zapištěl Josef podobně jako křeček a předal zvíře sluhovi. „Nakrmte s ním v schönbrunnské zoo hady!“ poručil.

„Ne, prosím,“ začala Tonča natahovat moldánky.

„Řekl jsem,“ odpověděl panovačně Josef.

„Ale já jsem nic takového neřekl,“ napomenul nejstaršího syna František. „Sedni si!“

„Dojedl jsem. Odcházím!“ stál si na svém následník trůnu.

„Od stolu odejdeš, až ti to dovolím!“ zamračil se otec.

Marie nepotřebovala, aby se situace takhle hrotila, a tak řekla tajuplně: „Možná bys vůči budoucí francouzské královně mohl projevit jistou benevolenci, Josefe...“

Josef si překvapeně sedl. Pofňukávající Tonča s nudlí u nosu vypadala jako kdokoli jiný než francouzská královna.

Překvapený byl ale i František.

„Nesvěřila ses...,“ vytknul Marii.

„Nechtěla jsem to zakřiknout,“ smířlivě ho pohladila po ruce.

LEPŠÍ A HORŠÍ DĚTI

Když na nádvoří dorazil kočár s hrabětem Václavem Kounicem, už tu na něj čekal ceremoniář a příslušná suita dvořanů v čele s hraběnkou Fritzovou. Hraběnka věděla, že se nemůže přímo zeptat, jaké zprávy hrabě přináší, a svou zvědavost, stejně jako projevy náklonnosti, přemáhala jen s největším úsilím.

Z kočáru se vysunula noha v punčoše s bohatě zdobenou botkou na podpatku. Vypadala jako by patřila ženě, byla ale mužská.

Hned přiskočili dva sluhové a nabízeli hraběti ruku jako oporu. Hrabě ji opravdu potřeboval, vystoupil jen s velkou námahou. Byl okázale oblečen do same-tu a doplňků z peří, zlata a stříbra, zdobily jej i výšivky. Jeho pověst nejlépe oblékaného muže u dvora byla zasloužená, ale občas tvrdě vykoupená – ani na cesty nevolil oblek pohodlný, nýbrž zdobný, tudíž neprodyšný, tlačící a snadno zapáchající.

Po smrti hraběte Bartensteina převzal v Hofburgu

funkci sekretáře, jeho pravomoci však byly mnohem širší než kdysi Bartensteinovy. Marie Terezie si ho oblíbila tak, že mu svěřila nejen domácí, ale i zahraniční politiku. Stal se hvězdou vídeňského dvora, na což byl jaksepatří hrdý.

Dnes se mu ale vystoupit z kočáru nechtělo. Poslové špatných zpráv nebývají chváleni, jakkoli se snažili o opačný výsledek. Hrabě Kounic v Paříži nepochodil.

„Hrabě Kounici! Její Výsost se už nemůže dočkat,“ zacvrlikala hraběnka Fritzová.

Kounic se zadíval k oknům pracovny Marie Terezie a otřel si pot z čela. Začal se trást po celém těle, peří na něm poletovalo jako na línajícím kohoutovi. Zavelel sluhovi, aby mu podal plášť, a přestože byl teplý den, zimomřivě se do něj zabalil.

„Obávám se, že jsem nachlazen, drahá hraběnko. Císařovnu navštívím... později.“

Obrátil se a hrnul se zpět do kočáru, aniž počkal na pomoc sluhů. Fritzová však dokázala být stejně roztočilá jako razantní.

„Obávám se, že Její Výsost by byla velmi zklamána.“

Kounic se znovu podíval k zámku a vzdychl.

Zástupem zvědavých dvořanů se ve svém norkovém plášti pomalu, co noha nohu mine, táhl do pracovny Marie Terezie.

Někdejší vojenská mapa Evropy byla přenesena do knihovny a nahrazena mapou vládnoucích rodů. Na ní stálo dvanáct porcelánových figurek představujících

nové zbraně Marie Terezie. Její děti. Arcivévodkyně držela v ruce figurku Tonči a obřadně se ji chystala položit na Paříž.

„Nuže?“ zeptala se dychtivě.

Kounic si odkašlal.

„Tak smím?“ zeptala se znovu netrpělivě.

Kounic se stále ještě nezmohl na slovo, ale alespoň zavrtěl hlavou.

„Oni to rozhodnutí... odložili?“ nechápala arcivévodkyně.

„Oni ho... jaksi... nepřijali. Zatím... a pravděpodobně i později,“ vykoktal hrabě.

„Nechcete mi snad říct, že o ruku Tonči NESTOJÍ?!“

„Nikoli!“ zašermoval rukama Kounic. „V žádném případě něco takového říct nechci, ale obávám se, že přesně tak to je.“

„Takže co chtějí?“ přemýšlela Marie nahlas. „Větší věno, územní ústupky, máme je podpořit nějakou dohodou nebo máme nějakou jinou dohodu blokovat?“

„Nic nechtějí.“

Marie měla Kounicova hekání a koktání dost.

„Jak se vyjádřili? Slovo od slova!“

Kounic vyndal portrét Tonči.

„Ludvík XV. vrací portrét Její Jasnosti a vzkazuje, že pro svého syna ji nechce, neboť...“

„Neboť?“

„... neboť Rakušanky jsou nehezké, nevkusné a obhroublé.“

Marie se na něj dívala, jako by nevěřila vlastním uším. Pak přešla do rohu místnosti, kde měla pod plátnem obraz, jenž jí kdysi poslal Ludvík XV., a plátno strhla.

„Chcete mi naznačit, že tenhle nechutný frivolní kašpar mně, císařovně, bude říkat něco o vkusu a dobřém vychování?“

Do Mariiiny pracovny vešel František. Jako císař teď měl kancelář vedle své ženy, což bylo velmi symbolické. Jeho císařskou korunu Marie vyměnila při mírových jednáních s Fridrichem za Slezsko. A také příhodně. Nechala navrtat do dveří dírky, aby mohla dění v jeho kanceláři sledovat. Popravdě řečeno nebylo co. František to věděl a všechna skutečně důležitá jednání tudíž vedl ve svém paláci na Wallnerstrasse.

„Tonča je jedno z našich nejlepších dětí!“ dodala ještě Marie a bouchla figurkou Tonči o mapu tak prudce, až ostatní děti nadskočily.

František zůstal na rozdíl od své ženy v klidu.

„Je jí sedm let, na vdávání má dost času.“

Se zájmem bral do ruky jednotlivé figurky představující jeho děti a prohlížel si je. Podobizny to byly věrné, navíc na každé figurce stálo i jméno, aby nevznikly pochyby, koho představuje.

„Čas nemá ani ona, ani my,“ oponovala mu Marie. „Sňatky jsou politická hra. Pomocí nich změníme mapu Evropy na sto let dopředu. Možná navždy.“

František Štěpán se sklonil nad mapu a Kounic vyčítal příležitost vylepšit si reputaci. Sundal si plášť, vzal

si do ruky pravítko a jednotlivá území na mapě jím objížděl jako kouzelník, který čarovným proutkem maže hranice.

„Naším cílem je, aby se habsburská monarchie, Francie, Španělsko, část italských států, Švédsko a Rusko ocitly v jednom bloku jako spojenci,“ vysvětloval Františkovi. „Pokud se nám příbuzensky podaří propojit s Francií, získáme tak zároveň Španělsko, kde v této chvíli vládne poboční linie Bourbonů.“

František na Kounice zíral tak užasle, že se Marie domnívala, že mu snad nerozumí. Slovo si tedy vzala ona.

„Dále nás zajímá Neapol, Savojsko a Sardinie. Jsou to malé státečky, kam můžeme umístit i ty horší děti. Vytvoříme tak nárazníkovou zónu. Pokud by se snad francouzská armáda někdy v budoucnu rozhodla pochodovat na habsburskou říši, což ale nepředpokládáme, musela by překonat několikery hranice.“

Kounic dodal vítěznou větu: „Pomocí sňatků tak ovládneme polovinu Evropy.“

František pokýval hlavou, obešel mapu a pak se podíval na portréty dětí visící na zdi. Na rozdíl od jeho poslední návštěvy teď byly rozděleny do třech skupin – na nejlepší, dobré a horší. Do skupiny nejlepších dětí patřili Josef, Líza, Mimmi, Tonča a Leopold, do dobrých Amálie, Josefa, Johana, Ferdinand. Horšími byli Marianna, Charlotta a Maxmilián. Zamračil se, ale mlčel.

Kounic tedy opět začal mávat svým kouzelným proutkem. „Zajímavou partií je i sasko-těšínský vévoda. Je spřízněn s anglickými králi, konkrétně Janem Jiřím Saským. Bohužel to by mohlo popudit Francouze, kteří jsou nyní s Angličany ve válce. Dále je tu polský král a jeho dva synové, kteří jeví o vaše dcery velký zájem.“

Marie souhlasně pokývala hlavou. „Vzhledem k situaci v Polsku vezmou zavděk prakticky kteroukoli, včetně Marianny.“

František ukázal na skupinu horších dětí, v níž byla právě zmíněná Marianna. „Což je jedno z našich horších dětí, hmm... Netušil jsem, že jsem zplodil nějaké horší děti. Víš, že je Marianna výborná v matematice, mechanice i chemii? Její postřehy o bankovníctví...“

Marie ho nenechala domluvit. „K čemu jí budou, když ji neštovice tak strašně poznamenaly? Má zjizvenou tvář a na zádech se jí rýsuje hrb. Dobře víš, že o takovou ženu nikdo stát nebude.“

František kývl k dalším portrétům. „Johana a Josefa?“

„Svéhlavé a tvrdohlavé.“

„To je v jejich věku normální.“

„Budoucí královna musí být poslušná a poddajná bez ohledu na věk. A Charlotta je moc temperamentní.“

František nemínil tohle téma opustit. „Je vzteklá, ale přesto ji máme rádi. Nebo ne?“

Marie se snažila, aby změnil úhel pohledu. „Naše rodičovské city musí teď jít stranou. Všechny děti jsou především služebníci říše a až teprve potom naše děti!“

„A co jejich štěstí? My dva jsme si to svoje vybojovali a jim ho nedovolíš?“

„Štěstí je, když tě v noci nebudí stráže, že v noci přebročilo hranice deset tisíc vojáků. Když nemáš v říši vojenskou vzpouru ani hladomor.“

František se znovu zadíval na portréty svých dětí. „Jenže mír ti nezaručí sňatky, Marie, ale dobré obchodní vztahy. Tvůj přítel je ten, s kým vyděláváš peníze. Ten, kdo tě potřebuje. Když budeme mít s okolními zeměmi dobré obchodní vztahy, nemusíme to se sňatkovou politikou tak přehánět.“

Marie s ním nesouhlasila. „Rodové vazby byly a budou mít vždycky tu nejvyšší hodnotu. Tedy alespoň pro lidi, kteří vědí, co je to čest.“

„Těch je ovšem velice málo. Zejména mezi šlechtou.“ František sekl pohledem po Kounicovi, čímž považoval tuhle debatu za ukončenou. Neměl ho rád. Nevěřil mu. Na dvoře si uzurpoval stále větší moc a Marie začínala věřit, že se bez něj neobejde.

Hrabě začal lamentovat: „Vaše Výsosti, jsem zcela zdrcen! Já, oddaný služebník Jejího Veličenstva, jsem byl označen za bezectného tvora! JÁ, který bych za vás nasadil život, cedil krev, kterému každý váš smutný pohled způsobuje nekonečnou trýzeň...“

Marie mu skočila mu do řeči. „František Štěpán jistě nemyslel vás, hrabě. Můžete být zcela klidný. Jsme si vědomi vašich předchozích zásluh. Děkuji vám za zprávy, i když mě nepotěšily.“

Kounic srazil paty a s úklonou vycouval z kanceláře. Situace se vyvinula lépe, než předpokládal. O přízeň arcivévodkyně nepřišel a přízeň Františka Štěpána nikdy neměl. Upřímně ani o ni nestál.

Ve studovně seděly děti ve třech skupinkách tak, jak je rozřadila jejich matka Marie Terezie, aniž pocho-pitelně tušily, že jsou horší, dobré a nejlepší. Po straně stála skupina vychovatelů a vychovatelek. Každý z nich si dělal poznámky. Hlavní vychovatel hrabě Kollár v ruce držel desky s novými studijními plány.

„V souladu s probíhajícími jednáními o sňatcích se začne měnit i vaše studium,“ informoval přítomné.

„Je potřeba, abyste se naučili řeč a historii země, ze které vaši nastávající pocházejí. Děvčata se přestanou cvičit ve svých zálibách a začnou se věnovat zálibám budoucích manželů.“

„A co když se sňatky nakonec neuskuteční?“ zeptal se Josef, který vždycky myslel za jeden či dva rohy.

„Pak zůstanou obohaceny o nové znalosti,“ odvětil Kollár laskavě.

„Na mé zájmy může těžko nějaká dívka stačit,“ upo-

zornil Josef na svou inteligenci a vzdělání. V tomto směru se nemýlil. Dnes, v jeho dvaceti letech, ho Kollár musel z knihovny spíše vyhánět, aby si nekazil oči, než ho do studia nutit. Vášnivě studoval filozofii, politiku i vojenství. Šat, který Josef nosil, se musel co nejvíce podobat vojenským uniformám. Kollár chápal, že jeho snaha najít ve věcech řád vyplývá z nedostatku řádu vnitřního. Jako zkušený vychovatel měl o budoucnost tohoto mladého muže, která měla být i budoucností říše, velké obavy.

„Isabella Parmská už začala číst teologické a filozofické knihy, které jste si oblíbil,“ ujistil ho.

„Moje budoucí žena tedy umí číst. Dobrá zpráva!“ zvolal Josef pro pobavení okolí.

Jak už tomu u jeho poznámek bývalo, nikdo se nesmál. Nejméně pak jeho matka.

„Nebud' ironický, Josefe! Nemám to ráda!“ obořila se na něj.

Líza nebyla tak hloupá, jak se o ní u dvora soudilo. „A já?“ zeptala se, aby z matky vytáhla nějakou informaci o svém sňatku.

„O tebe jeví zájem král Emanuel, dále polský král a očekáváme i další zájemce. Vzhledem k tvé kráse tě ale nedáme jen tak někomu.“

Líza se ohlédla po sourozencích, zda slyšeli, jak matka vyzdvihla její krásu.

Kollár jí ale radost vzápětí zkazil. „Což nám dává prostor prohloubit znalosti historie a biologie.“

Líza si povzdychla.

„Mně by se líbil polský princ. Co se mám naučit?“ zeptala se Mimmi.

„Zapomeň na něj, dítě moje,“ odpověděla jí matka laskavě. Až příliš laskavě na to, že Mimmi promluvila, aniž byla tázána, a ještě k tomu si diktovala budoucnost.

„Uvažujeme o vévodovi Benediktu von Chablais, který je zdatný v matematice a fyzice, takže...“

„Ne! Von Chablais ne!“ skočila jí Mimmi do řeči. „Unudím se s ním k smrti, mamá! Mám výtvarné nadání... Hrabě Kolláre, řekněte, že mám!“

„Dokonce výjimečné, váš protějšek je ale bohužel zájmů zcela opačných,“ upozornil ji Kollár.

„Mamá, prosím!“

„Slyšela jsi, s kreslením je konec!“ otočil se k Mimmi Josef. „A matku laskavě na veřejnosti oslovuj Její císařské Veličenstvo.“

Mimmi se prosebně zadívala na matku, do očí se jí hrnuly slzy.

„Uvidíme...“, řekla neurčitě Marie a Mimmi se skrz slzy usmála. Věděla, že bude po jejím. Alespoň dočasně.

Kollár kývl na Johanu. „Její Jasnost princezna Johana si doplní zoologii, neboť o ni projevil zájem Ferdinand I. Neapolsko-Sicilský.“

Líza vyprskla: „Král Nosatec! To je tedy partie! Říká se, že v jeho paláci to hrozně páchne. Pobíhají tam

volně psi, kočky, králíci i drůbež. A prý páchne i on, protože se nemyje!“

„Já nechci Nosatce!“ dupla si nohou Johana.

S ní ovšem Marie neměla slitování. „Ty budeš chtít, koho ti poručím!“

„Smrdí!“

„Až se staneš jeho ženou, umyješ si ho!“

„Je ošklivý!“

„Tak mu nasadíš klobouk!“ řekla Marie. Pro dnešek měla výchovy až dost. Zbytek bude muset zvládnout hrabě Kollár.

Vyšla ze studovny a zamířila ke své kanceláři, kde už na ni před zrcadlem čekal hrabě Tarouca. Takže výchova dnes přece jen neskončila. Tentokrát ovšem bude její obětí ona.

Jak šly roky, Tarouca si bral čím dál méně servítků. Po smrti hraběnky Fuchsové a Alžběty se stal jediným, kdo nad ní bděl a kdo si dovolil jí vytýkat chyby – i když mluvil k zrcadlu a arcivévodkyně předstírala, že v místnosti vůbec není. Takhle to kdysi sama nastavila.

Dnes začala sama. „Vždycky jsem rozhodnutá, že se dětmi nenechám vytočit, a nikdy se mi to nepodaří.“

„Všiml jsem si, že mezi dětmi děláte rozdíly. K Josefovi jste chladná, Mimmi projde skoro všechno,“ poznamenal Tarouca, jako by před chvílí seděl ve studovně.

„Žádná matka děti nemiluje stejně.“

„Mimmi vaší slabosti zneužívá.“

„Přišla na svět v den mých narozenin. Rodila jsem tehdy úplně sama. Všichni mě opustili – František, matka, Fuchsenka... ostatně i vy, hrabě!“

„Odehnala jste nás od sebe.“

„Pár týdnů na to nastal obrat ve válce... Mimmi mi přinesla štěstí! Dokud se bude tohle dítě smát, bude svět v pořádku.“

„To si nejsem tak jistý,“ zapochyboval Tarouca. „Josef s ní zápasí o vaši lásku.“

„Nikomu jsem se nevěnovala tolik jako jemu!“ ohradila se Marie. „Osobně jsem mu sestavila studijní plány, vybírala učitele, literaturu.“

„Láska nespočívá v sestavování studijních plánů,“ usmál se Tarouca smutně.

„Budu se snažit...,“ začala arcivévodkyně, „... aby... no... aby to nebylo tolik vidět. Ale milovat ho? Kéž by to dokázala alespoň jeho budoucí žena.“

„To by byla první,“ konstatoval Tarouca.

MALÁ FRANCOUZKA

Odpoledne strávila arcivévodkyně v schönbrunnské zoo ve společnosti své důvěrnice hraběnky Fritzové a nejmladších dětí, které šly společně se svými vychovatelkami a komornými před nimi. Vydaly se sem na vycházku, aby vrátily do klece Tončina křečka, neoficiálně tu však Marie byla proto, že chtěla v klidu s Fritzovou probrat klepy ze dvora.

„Když jsem dnes mluvila s Taroucou, došlo mi, že všechny důležité ženy mého života odešly,“ začala arcivévodkyně zamyšleně. „Moje sestra, pak moje matka a nakonec Fuchsenka. Teď už mám jenom vás, moje milá hraběnko. Zůstanete mi věrná?“

„Pokud se neobjeví nějaký krásný, mladý, šaramantní...“ odpověděla se smíchem Fritzová.

„Pamatujte, že jste vdaná žena!“ pokárala ji Marie.

Hraběnka Fritzová se sice vdala již před časem, bylo však zřejmé, že byla příliš dlouho svobodná na to, aby se nechala svázat manželskými povinnostmi. Naštěs-